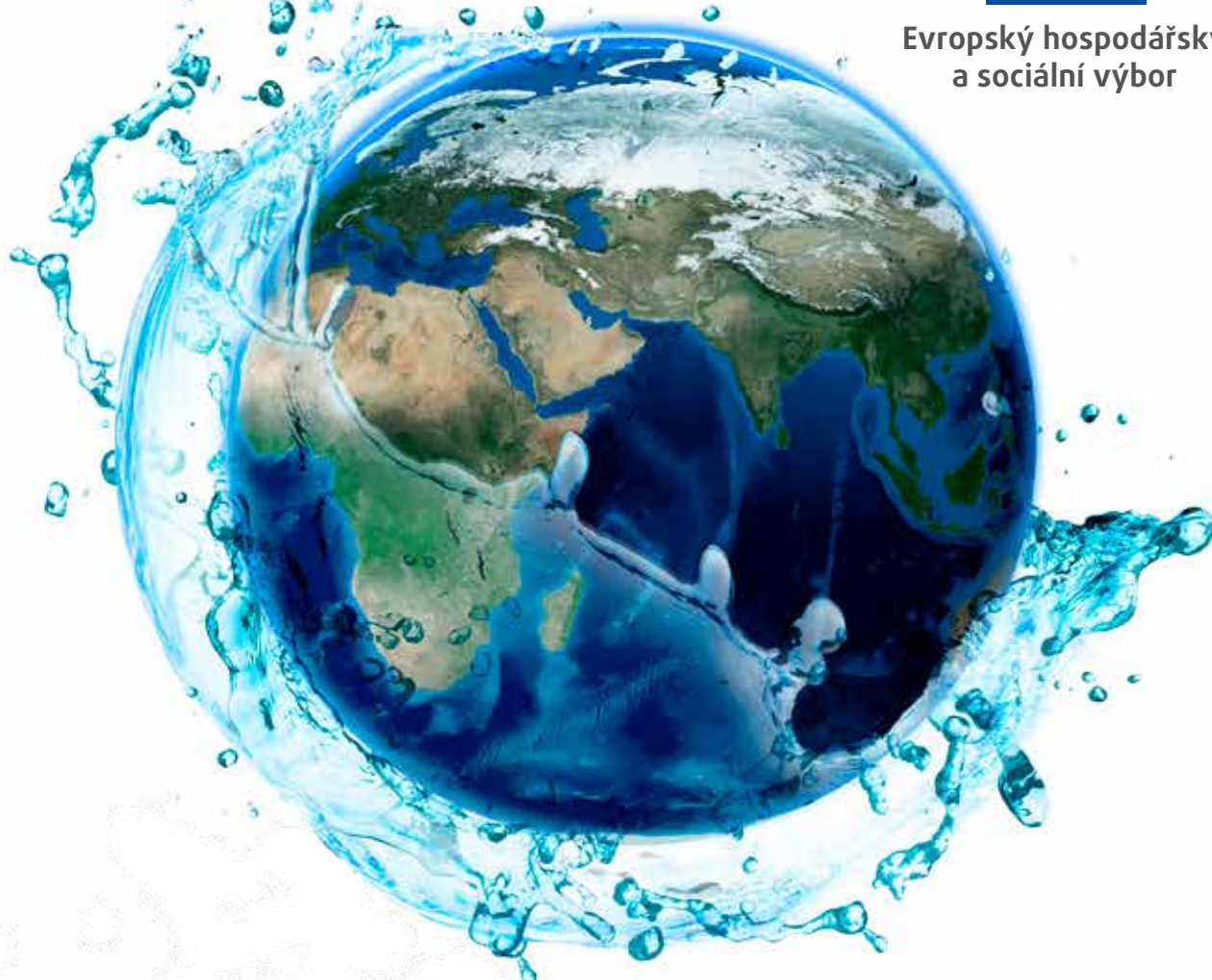




Evropský hospodářský
a sociální výbor



PROHLÁŠENÍ:
MODRÁ DOHODA
PRO EU

#EUBlueDeal







Voda představuje životně důležitý zdroj. Je nepostradatelná pro ekosystémy, pro lidský život i pro fungování hospodářství a naší společnosti. Zásoby vody ve světě jsou však omezené a na vodní zdroje je vyvíjen čím dál větší tlak. Jak v roce 2010 výslovně uznalo Valné shromáždění OSN, **přístup k nezávadné pitné vodě a hygienickým zařízením je lidským právem**, a je tedy nepřijatelné, že někteří lidé v EU tento přístup stále ještě nemají.

EU vytvořila právní rámce na ochranu sladkovodních i mořských zdrojů. Mnohé ze stanovených cílů však nebyly naplněny. Podpořil komplexní přístup k evropským politikám týkajícím se vody, přijal Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) **řadu stanovisek z vlastní iniciativy, která se zabývají krizí v oblasti vody** a pojednávají o různých aspektech této krize.

Vzhledem k nepostradatelnosti vody a k současným i budoucím výzvám, před nimiž svět i náš kontinent stojí, je EHSV přesvědčen, že voda již nemůže být pouze jedním z prvků Zelené dohody pro Evropu: na úrovni EU je třeba změnit měřítko. EHSV tudíž vyzývá Evropské orgány a instituce, aby **vodu braly jako prioritní téma a aby přijaly modrou dohodu pro EU coby samostatnou strategickou politiku**, která bude na stejné úrovni jako Zelená dohoda pro Evropu. Modrá dohoda pro EU se musí **zcela doplňovat a vytvářet synergie se Zelenou dohodou pro Evropu a cíli OSN v oblasti udržitelného rozvoje**. Musí jít o komplexní a soudržnou politiku založenou na hlavních zásadách a konkrétních opatřeních, jak je uvedeno níže. Základem pro to, abychom do budoucna byli odolní vůči krizím, jež mají spojitost s vodou, je předvídání potřeb a ochrana našich společných vodních zdrojů a náležité hospodaření s nimi v krátkodobém, střednědobém i dlouhodobém horizontu. **Evropa může výzvy související s vodou přetavit v nové příležitosti** pro technologický rozvoj, společenský pokrok, nová pracovní místa, dovednosti a růst podniků, přičemž se zároveň může chovat šetrně k životnímu prostředí.

Náš Výbor vyzývá orgány a instituce EU a členské státy, aby tyto zásady a návrhy zohlednily a aby problematiku vody uznaly jako **strategickou prioritu pro programové období 2028–2034 i pro roky po jeho skončení** a začleňovaly ji do všech politik EU.

Je načase spojit síly a nalézt společná řešení systémové krize v oblasti vody. Naše společná opatření podporovaná silnou a ambiciózní vodohospodářskou strategií na evropské úrovni jsou jedinou zárukou udržitelné budoucnosti, v níž budeme odolní vůči krizím spojeným s vodou.

Oliver RÖPKE, předseda EHSV

26. října 2023

HLAVNÍ ZÁSADY MODRÉ DOHODY PRO EU



Zásada 1:

Všechny politiky EU musí být sladěny s novou evropskou politikou v oblasti vody, jak tomu bylo v případě Zelené dohody pro Evropu. Politiky a opatření v rámci modré dohody musí být založeny na **aktuálních, přesných, transparentních, srovnatelných, snadno dostupných a spolehlivých údajích o vodě**.



Zásada 2:

Zásadní součástí modré dohody by měla být **obnova a ochrana ekosystémů, mokřadů a biologické rozmanitosti**.



Zásada 3:

Evropská unie musí přijmout v oblasti vody přístup založený na lidských právech a bojovat proti vodní chudobě v souladu se zásadou 20 evropského pilíře sociálních práv. **Taktéž by bylo třeba uznat právo na zdravé životní prostředí jako základní lidské právo**.



Zásada 4:

Služby v oblasti vody, sanitárních zařízení a hygieny (WASH) musí být udržitelné, spravedlivé, vysoce kvalitní a cenově dostupné pro všechny. V případě krize musí stát na prvním místě občané a jejich základní potřeby.



Zásada 5:

Všechny uživatele vody je třeba vybízet, aby uplatňovali řešení a postupy, jež přispívají k udržitelnému využívání a spotřebě vody.



Zásada 6:

EU musí podporovat rozvoj technologií umožňujících účinné využívání vody, recyklaci a snižování znečištění, jakož i postupné zavádění těchto technologií v **zemědělství, průmyslu i domácnostech**.



Zásada 7:

Je třeba výrazně omezit ztráty vody způsobené úniky v sítích a plýtváním vodou v zemědělství, průmyslu, domácnostech i kdekoli jinde.



Zásada 8:

Zemědělství je hlavní příčinou a zároveň hlavní obětí nedostatku vody. **EU musí prostřednictvím strategického plánu zajistit přístup k dostatečnému množství kvalitní vody a udržitelné hospodaření s vodou v zemědělství**, a to v zájmu zabezpečení **přiměřené a udržitelné produkce potravin v Unii**.





Zásada 9:

Vzhledem ke spojitosti mezi energetikou, vodou a kritickými surovinami **by voda měla být považována za základní prvek průmyslové strategie EU.**



Zásada 10:

V oblasti průmyslu je zapotřebí odvětvový přístup, neboť různá odvětví mají různé potřeby, pokud jde o vodu, a různé příležitosti, co se týče jejího účinného využívání. **Zásadu neškodit je nutno prosazovat s vědomím práva hospodářských činností na spotřebu vody.**



Zásada 11:

Je třeba zajistit dostupnost kvalifikovaných a specializovaných pracovníků a zachovat konkurenceschopnost evropských podniků.



Zásada 12:

Komplexní unijní politika v oblasti vody musí být doprovázena stejně ambiciózním finančním plánem. Ceny vody a náklady a daně v souvislosti s vodou musí být spravedlivé a transparentní, přičemž ceny musí vycházet ze zásady plného pokrytí nákladů.



Zásada 13:

EU by měla zintenzivnit své úsilí v oblasti modré diplomacie, přičemž by problematika vody měla být začleněna do její zahraniční politiky a vnějších vztahů, včetně politik v oblasti sousedství, obchodu a rozvoje. Jedním z hlavních strategických cílů modré diplomacie by měla být **modernizace rámce smluv OSN pro všechny otázky související s vodou** a urychlené provedení mezinárodních ujednání.



Zásada 14:

Je nezbytné **vypracovat mezinárodní politiky na podporu střídmeho a účinného využívání vody ve všech odvětvích hospodářství a společnosti, snížit znečištění podzemních a povrchových vod a obnovit znečištěné a znehodnocené vody.**



Zásada 15:

Modrá dohoda pro EU vyžaduje **náležité hospodaření se sladkovodními zdroji, včetně podzemních vod**. EHSV požaduje **přístup založený na povodí**, do nějž budou zapojeny všechny zainteresované strany. Stávající iniciativy přeshraniční spolupráce v povodí by měly být prohlubovány, rozvíjeny a financovány.



OPATŘENÍ V RÁMCI MODRÉ DOHODY PRO EU, KTERÁ MAJÍ BÝT PRAVIDELNĚ PROVEDENA NEPRODLENĚ

Vzhledem k výzvám, které před námi stojí, musíme bezodkladně jednat. **EHSV naléhá na spolunormotvůrce, aby do modré dohody zahrnuli následující opatření, jejichž provádění bude během příštího funkčního období Evropské komise (2024–2029) bedlivě sledovat.**

1	Je zapotřebí společný přístup k chápání vodní chudoby na úrovni EU. EU musí vypracovat společné pokyny pro monitorování přístupu ke kvalitním a cenově dostupným službám v oblasti dodávek vody a sanitárním službám , jakož i mapovat současný stav a pravidelně sledovat vývoj.
2	EHSV a další orgány a instituce EU by měly společně zřídit poradní platformu zúčastněných stran EU , která by sdílela osvědčené postupy, vypracovala konkrétní normy pro kvalitu vody a její využívání v zemědělství a průmyslu, přispívala k pravidelné aktualizaci akčních plánů modré dohody a podporovala partnerství a oběhové hospodářství.
3	Je třeba systematicky shromažďovat transparentní, srovnatelné, snadno dostupné a spolehlivé údaje o aktuálním stavu a dlouhodobých trendech na úrovni EU , pokud jde o zásobování vodou, přístup k vodě a hygienickým zařízením, stav vodohospodářské infrastruktury, odběr povrchových a podzemních vod a využívání vody v průmyslových, zemědělských a domácích procesech.
4	Je třeba okamžitě a důkladně posoudit vodohospodářskou infrastrukturu a vodní zdroje každého členského státu s cílem určit naléhavé investiční potřeby. Ve všech členských státech by měly být zavedeny jednotné právní předpisy týkající se vytvoření udržitelného mechanismu pro zadržování vody během deštivých období.
5	Měl by být financován rozvoj vodohospodářské a sanitární infrastruktury, zejména v městských čtvrtích a venkovských oblastech se sociálně znevýhodněným obyvatelstvem. To by mohlo být realizováno například v kontextu městské renovační vlny.
6	Ceny musí zohledňovat zabezpečení dodávek vody v dlouhodobém horizontu, začleňovat zásadu „znečišťovatel platí“ a zajistit všeobecný přístup a cenovou dostupnost, zejména pro zranitelné skupiny. Na úrovni EU by měl být zaveden společný přístup ke spravedlivému nastavení cen vody. Poplatky za vodu by mohly obsahovat cenové signály pro zajištění udržitelnější spotřeby.
7	Ve všech členských státech musí být zahájeny osvětové kampaně a přijata konkrétní opatření s cílem přispět k tomu, že lidé porozumí hodnotě vody a změní své dlouhodobé chování.
8	V zájmu zvýšení povědomí spotřebitelů by vedle stávajícího energetického štítku EU měl být u produktů zaveden štítek s informacemi o spotřebě vody. Spotřebitele je třeba motivovat k tomu, aby si dokázali spočítat svou vodní stopu.
9	Pro všechny typy spotřebitelů by měly být zavedeny pobídky k přechodu na oběhové hospodářství s vodou a k podpoře opětovného využívání vody. Kdykoli je to možné, měly by být místo pitné vody zcela běžně využívány nekonvenční zdroje vody.

- 10** V příštích dvou letech **bude nutno přezkoumat průmyslové strategie EU a související dokumenty k cestě transformace s cílem zahrnout výzvy a příležitosti v oblasti průmyslu v souvislosti s vodou.** Při tom je třeba se zvláště zaměřit na průmyslová odvětví, jež jsou náročná na spotřebu vody, a na podporu zavádění technologií, které umožňují účinné hospodaření s vodou.
- 11** EU by měla urychlit své snahy o to, aby bylo v rámci Evropského inovačního a technologického institutu (EIT) vytvořeno **znalostní a inovační společenství pro vodu**, a měla by zintenzivnit přístup související s „pěti misemi“.
- 12** **Všechny režimy společné zemědělské politiky by měly podporovat udržitelné a účinné hospodaření s vodou** a zahrnovat ukazatele v každém členském státě, aby bylo možné v této oblasti sledovat pokrok. Je třeba poskytnout specializovanou podporu v zájmu zajištění udržitelné transformace v zemědělsko-potravinářském odvětví a toho, aby se toto odvětví přizpůsobilo změně klimatu.
- 13** **Zemědělská a průmyslová politika EU musí zahrnovat opatření na podporu snižování spotřeby vody, opětovného využívání a recyklace vody a snižování znečištění vody**, a to prostřednictvím přijetí osvědčených postupů, odborné přípravy a nových technologických řešení pro společnost inteligentně hospodařící s vodou.
- 14** **U všech fondů EU by kritériem mělo být udržitelné využívání vody a podmíněnost, pokud jde o vodu.** Účelem je zabránit podpoře projektů, které jsou v rozporu s cíli rámcové směrnice o vodě a nové modré dohody pro EU.
- 15** Vedle vnitrostátních fondů musí být zřízen **fond pro modrou transformaci** na úrovni EU, který by vytvořil **jednotné evropské přístupové místo** pro investice ve vodním hospodářství a propojoval **veřejné investice a inovativní financování.**
- 16** Fond pro modrou transformaci bude podporovat **odolnost infrastruktury a udržitelné hospodaření s vodou, výzkum a zavádění technologií umožňujících účinné využívání vody.** Budou z něj financovány investice do **pracovních podmínek, kvalitních pracovních míst a odborné přípravy**, jakož i opatření ke **snižování nerovností** v přístupu k cenově dostupným a kvalitním službám v oblasti dodávek vody a sanitárním službám.
- 17** Investicím do oblasti vodního hospodářství by měla být věnována **zvláštní péče v rámci Paktu o stabilitě a růstu.**
- 18** Měla by být urychleně provedena nedávno dohodnutá **Úmluva OSN o volném moři.**
- 19** Ve vnějších vztazích by EU měla usnadňovat udržitelné hospodaření s vodou a odpadními vodami prostřednictvím **spolupráce v oblasti infrastruktury, technologií a odborných znalostí v rámci hospodářských partnerství a rozvojové spolupráce.** Vynikajícím nástrojem je v tomto ohledu strategie Global Gateway.
- 20** **Mělo by být zřízeno evropské středisko pro vodu, jež by mělo mezinárodní rozměr** a pomáhalo by členským státům i dalším zemím v evropském sousedství i jinde řešit otázky související s vodou. Toto středisko by mělo prezentovat příklady vynikající spolupráce a navrhnout politická doporučení, a pomáhat tak naplňovat politické cíle modré dohody.
- 21** Odpovědností za portfolio v oblasti vody by měl být **explicitně pověřen jeden z komisařů EU.**



**Evropský hospodářský
a sociální výbor**

Rue Belliard/Belliardstraat 99
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

www.eesc.europa.eu/eubluedeal



Printed by the EESC-CoR Printing and Distribution Unit, Belgium

EESC-2023-81-CS

© Evropská unie, 2023

K jakémukoli použití nebo reprodukci fotografií / ilustrací je nutné získat povolení od držitele/držitelů autorských práv.:

Úvodní fotka: ©Shutterstock/U2M Brand

Vnitřní stránky: ©Shutterstock/Ekkachai Tis



Úřad pro publikace
Evropské unie



Print:
QE-04-23-852-CS-C
ISBN 978-92-830-6276-9
doi: 10.2864/64

Online:
QE-04-23-852-CS-N
ISBN 978-92-830-6273-8
doi: 10.2864/902217

CS